

מסורת הש"ס

(א) [קדושין לא. ע"ש], (ב) [מוספת' דפרה פ"ב ה"א], (ג) [שבת כט: וס"ג], (ד) כטהדין פ. תמורה ל:, (ה) תמורה שם [למקן מו:], (ו) [תמורה ל: ע"ש ל"ע ועי' מוס' מנחות נח: ד"ה ואיכא דאמרין], (ז) [גטיל כג: ע"ש], (ח) [זבחים קטו:], (ט) [שמות כה:], י [ויקרא פרשתא ב:], (ס) [ג"ל ערביה], (סא) [נלקמן מט. ובפסחים כ: מ:],

תורה אור השלם

- אבני שהם ואבני מלָאִים לְאֶפֶד וְלִחֹשֶׁן; שמות כ ה
- וְאֲבָנֵי שֹהֵם וְאֲבָנֵי מִלָּאִים לְאֶפֶד וְלִחֹשֶׁן; שמות לה ט
- כָּל צֶאֱן קָדָר יִקְבְּצוּ לָךְ אֵילֵי בְּרִיית יִשְׂרָאֵל וְעֵץ יַעֲלוּ עַל רֵעֵן מִזִּבְחֵי וּבֵית תַּפְאֲרָתִי אֶפְאֵר; ישעיהו ט ז
- כִּי אָז אֶהְפֹּךְ אֵל עַמִּים שֹׁמֵר בְּרִיתָא לְקָרֵא בְּלָם בְּשֵׁם יי' לְעִבְדוּ שְׂכָם אֲתָד; צפניה ג ט
- וְאִמְרוּ מִשָּׁה בַּם אֲתָה תִתֵּן בְּיָדֶנּוּ וְיָבִיחַ וְעִלּוֹת וְעִשְׂתִּינוּ לַיְי' אֱלֹהֵינוּ; שמות יב כה
- וַיִּקַּח יִתְרוֹ חֹתֵן מִשָּׁה עִלָּה וְחֻבְחִים לְאֵלֹהִים וְיָבֵא אֲתָהֶן וּבֵל זָקֵן יִשְׂרָאֵל לֶאֱבֹל לָחֵם עִם חֹתֵן מִשָּׁה לַפְּנֵי הָאֱלֹהִים; שמות יח יב

הגהות הב"ח

- (א) גמ' תרמי אית ליה אית ליה (ב) ליה (ג) תוס' ד"ה ואבני וכו' דהדר ערביה דבאבני:

לְעוֹן רִשָּׁ"י פור"ק. אכסדרה.

מוסף רש"י

בששים רבוא שבר.
היה משתכר בה ששים ריטוא דינרי זבב (קדושין לא.), תחת מראשותיו של אביו. והוא יסן (שם).
משם ראיה. בתמיה (סוכה כח.), וולד הנוגחות אסורה.
בהקרינה כגון שנגמה על פי עד אחד או על פי הנעלים דמתפאר לנגוה ולא להדיעו (סנהדרין פ. ע"י), כל הפסולין לגבי מזבח. כגון מוקצה ועבד (קדשן סו.), כל צאן קדר. קדר ישמעאל, וכתיב יעלו על ערנו מנחם, אלמלא בשאר קרננות נמי שרי (ערכי כב.).

בששים ריטוא שבר. ששים ריטוא דינר היו רוזין ליתן לו ריוח:

לא זיערו. להקילו משנתו: אבני שהם הפסיק הענין. מדלא כתיב ואבני שהם דכתיב בכולהו וכסף ונחשת ותכלת וארגמן ועורות ?) הפסיק הענין ולא קאי אויסקו: והא ואבני מלואים כפיב

דהדר ערבינהו. למילתא קמייתא וליתסרו: ועוד הא קסני. עלה דהאיא דר"א: **לשנה הבאה נולדה כו'.** אלמלא לית ליה קיחה לר"א: **סגרי ישראל**. סרסור ישראל לקחה משלו מן העובד כוכבים לעלמו וחזר ומכרה לנצור: ור"א לא **חייש לרביעה**. לשילא פרכינן דתני [כג:] טעמא דר"א משוס קיחה: **ודמא שמו**. זהו הנזכר למעלה [שם]: **איס ליה קיחה**. ובעינן תגרי וחייש לרביעה ובעינן שימור: **ולד נוגחם**. פרה שנגמה ישראל כשהיא מעוברת ומת ולדה פסול לקרנן: **דהיא וולדה נגחוהו**. ונוגח שנגח בעד אחד או ע"פ הבעלים שהודו מעלמן ואין עדים בדבר אינו נסקל ואמרין בתורת כהנים ?) מן האלן להוליא את המוקצה ומן האלן וי"ו ימירה להוליא את הנוגח: **משעה שגוררה**. במעי אמה. לקמן מפרש מנא ידעי דהאי ולד אדום הוא: **ולדוסינן מוסרין**. אותן שנמעצרו בהן אחרי כן: **מחלוקם**. דר"א ורצנ כשנרצעו כשהן מוקדשין וצמסקת תמורה [נ:] מפרש טעמא דר"א משוס דבזיא מילתא: **שפי שערוס פוסלוס בה**. שחורות או לבנות: **ומ"ש דידהו**. דאולי ישראל ועבדי לנכרי נעבד הא מלתא בבהמת ישראל: **במוחוקם**. מין משפחות פרות היו לו לדמא בן נמינא מוחוקות לילד ולדות אדומין בהעצרת כוס: **אקילעא**. פורק"א לפני הטרקלין: **וכן היה ר"א כו'.** משוס דחייש לרביעה: **גרויס**. מעלמן נגדרינ להתגייך אע"פ שאין מקבלין אותן: **מעצודם כוכבים הדרי כהו**. דכתיב לקרוא כולם בשם ה' (יפניה ג) אלל מרביעה לא הדרי: **וסרווייהו אמרי**. ר' אמרי ורבי יצחק נפתח. בין דרב פפא לרב זביד איכא טובא דרב פפא מתני פתח חד פתח אידך וממני מאי קראה כרב יוסף ואמתפתא דדלמא מעבודת כוכבים הוא דהדרו מתני לה בצדיי: **ישראל והאומות מהא עבודתן שזה ככל מצותיו: גם אסה חסן**. תיקשי לר"א: **כיניחא למ"ד**. פלוגמא דבני רבי חייל ורבי יהושע בן לוי צפ' בתרא דשמיטת קדשים (זבחים קטו.).

דמי

לעתיד לבא אמר רב יוסף מאי קרא יכי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה וגו' אמר ליה אביי ודלמא מעבודת כוכבים הוא דהדור בהו אמר ליה רב יוסף לעבדו שכם אחד כתיב רב פפא מתני הכי ורב זביד מתני הכי ותרווייהו אמרי וכן היה רבי אליעזר פוסל בכל הקרבנות ואמרי ומאי אותיבו ליה חברוהי לרבי אליעזר כל צאן קדר יקבצו לך וגו' אמר רבי אליעזר

כולם גרים גרורים הם לעתיד לבא ומאי קראה כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרוא כלם בשם ה' מתקיף לה רב יוסף ודלמא מעבודת כוכבים הוא דהדרי בהו א"ל אביי לעבדו שכם אחד כתיב מיתבי⁵ ויאמר משה גם אתה תתן בידנו זבחים ועולות קודם מתן תורה שאני ת"ש⁶ ויקח יתרו חתן משה עולה וזבחים לאלהים יתרו נמי קודם מתן תורה הוא⁷ הניחא למ"ד יתרו קודם מתן תורה הוא אלא למ"ד יתרו

אין מעמידין פרק שני עבודה זרה

בר.

ואבני מלואים כתיב דהדר ערביה. לפ"ה משמע דזה הפסוק צויקחו לי תרומה ומתחלה היה דוחה אבני שהם הפסיק הענין והדר מקשה והא ואבני מלואים כתיב דהדר ערביה שגם אבני שהם נקרא בהם ויקחו ומימה דלטו בתר דכתיב אבני שהם להפסיק הענין לא יכתוב שום וי"ו בפסוקים ועוד קשה אי חשבי עירוב מקראות בני האי גוינא א"כ פ"ק דשבועות (דף י.) דתנן ר"מ אומר כל השעירים כפרתן שזה ומפיק ליה בגמרא מדכתיב ושעיר ופריך עזרת ויוה"כ דלא כתיב זהו ושעיר מאי איכא למימר ומאי פריך הא כיון דצטוקות דבתריה כתיב ושעיר נמי הדר ערביה לכן נראה דהאי מעשה דדמא בן נמינא לאו באבני שהם הוה אללא באבני חסנן ואע"ג דאמר בגמרא צקשו ממנו אבנים לאפוד קרי י"ל כיון שחשן מחובר לאפוד קרי אפוד וכן משמע צירושלמי דפאה דמייתי האי עובדא דדמא בן נמינא גבי פעם אחת אצדה ישפה מצנינמן והכי פריך הכא והא כתיב אבני מלואים (ב) והדר ערביה ובאבני מלואים מיהא דכתיב וי"ו לדרוש כהא דשבועות (דף י.) דכיון דכתיב ושעיר צטוקות נימא דצההוא ס' מרביה קרא ור"ס גרס והא ואבני הדר ערביה וקאי אההוא דפרשת ויקהל כתיב קחו מאתכם תרומה וכתיב ואבני שהם נקראו ואבני מלואים. ועוד אדומה מעובר כוכבים. ופרקינן (זו) דמא בן נמינא זו הפרה לא נולדה לו מפרה שלו אלא מתגר ישראל וזבה וישראל היו משמרין את אמה משעה שנוצרה. ור' אבהו משעה דחייש אליעזר לטעמיה דחייש לרביעה דפרה ולרביעה דאימיה. דסבר ולד נרעית אסורה. ואי אמרת ניוחש לאמה דאמה. כולי האי לא חיישינן. ומנא ידעי דמשמרי לה. אמר רב כהנא כוס אדום מעבירין לפניו בשעה שעולה עליה זכר. אי הכי אמאי רבינו במוחזקת. וכן היה ר' אליעזר פוסל בכל הקרבנות כולן. אמרו לו והא כתיב כל צאן קדר יקבצו לך וגו'. אמר להן כולן גרים הם לעתיד לבוא. אמר רב יוסף מהאי קרא לקרא כולן בשם ה' ולעבדו שכם אחד

ור"א ר"א חייש לרביעה והא תניא אמרו לו וכו'. הוה מני לאקשויי מההיא דוכן היה ר"א פוסל בכל הקרבנות אלמא חייש לרביעה אללא ניחא ליה לאמרי מההיא מעשה דקיימי' עלה: **וניחויש דלמא רביעה לאמה**. הא דלא פריך דלמא עלה

עול על אלה והיא ואמה נשא עול דא"כ לא אשכחן פרה שלא עלה עול על אמה דתנן (פרה פ"ב מ"ד) עלה עליה זכר פסולה: **ותנני עצה ר"א אוסר וכו'.** לאו דוקא אלל הפסולין קאי דהא אתנן פסול לגבי המזבח ואמרין צמרובה (צ"ק סו. וסס) דצין לב"ש וצין לב"ה ולדות של אתנן מותרים ואין לומר דר"א פליג עלייהו: **ישראל** היו משמרין לאמה משעה שנוצרה. תימה לאכ נמי אמאי אינש כריכיס לשמור דלילינא דר"א קיימינן דאית ליה ט' זה וזה גורם אסור וי"ל כיון דטעמא דאמר נמי אינו אללא משוס דבזיא מילתא כדאמרין צקפו תמורה (דף ל:) ומהאי טעמא אמרי' דנרצעו כשהן חולין מותרין דכיון דאשמתו לא בזיא מילתא הכי נמי צנרצע האכ לא מינכרל ולא בזיא מילתא: יתרו

כולם גרים גרורים הם לעתיד לבא ומאי קראה כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרוא כלם בשם ה' מתקיף לה רב יוסף ודלמא מעבודת כוכבים הוא דהדרי בהו א"ל אביי לעבדו שכם אחד כתיב מיתבי⁵ ויאמר משה גם אתה תתן בידנו זבחים ועולות קודם מתן תורה שאני ת"ש⁶ ויקח יתרו חתן משה עולה וזבחים לאלהים יתרו נמי קודם מתן תורה הוא⁷ הניחא למ"ד יתרו קודם מתן תורה הוא אלא למ"ד יתרו

יב א מיי פ"ג מהל' אסורי מצות הלכה יב גי ויפ"ח מהל' סוף ממון הלכה יאן סמג סוף גלחין שטו:

ב ג מיי פ"ג מהל' אסורי מצות הל' יב סמג שם:

רבינו הננאל

והנה בענין האפוד כתיב בהו ויקחו לי תרומה והיאך בקשו לקנותם מעובר כוכבים. ופרקינן כיון דלא כתיב ואבני שהם. דאמר' ואי' מוסיף על ענין ראשון אלא אבני שהם הפסיק הענין שכתוב בהו ויקחו. ומקשינן (ל)הא בויקהל משה כתיב קחו מאתכם תרומה. וכתיב החת ואבני שהם ואבני מלואים. ועוד הנה קנו ממנו פרה אדומה. ומקשינן (ב) היאך א"ר אליעזר שקנה פרה אדומה מעובר כוכבים. ופרקינן (זו) דמא בן נמינא זו הפרה לא נולדה לו מפרה שלו אלא מתגר ישראל וזבה וישראל היו משמרין את אמה משעה שנוצרה. ור' אבהו משעה דחייש אליעזר לטעמיה דחייש לרביעה דפרה ולרביעה דאימיה. דסבר ולד נרעית אסורה. ואי אמרת ניוחש לאמה דאמה. כולי האי לא חיישינן. ומנא ידעי דמשמרי לה. אמר רב כהנא כוס אדום מעבירין לפניו בשעה שעולה עליה זכר. אי הכי אמאי רבינו במוחזקת. וכן היה ר' אליעזר פוסל בכל הקרבנות כולן. אמרו לו והא כתיב כל צאן קדר יקבצו לך וגו'. אמר להן כולן גרים הם לעתיד לבוא. אמר רב יוסף מהאי קרא לקרא כולן בשם ה' ולעבדו שכם אחד

(א) עי' בתום' כאן ד"ה ואבני. שהציאו גירסם רבעי בזה. (ב) נראה דל"ל הא אמר ר"א דאסור לקנות פרה אדומה כו'.